

lenti, hogy a teljes adatbázis soros végigvizsgálása megoldásként szóba sem jöhet.

- ◆ Az információtelemek szerkezete ne legyen kötött, a felhasználó tervezhesse meg.
- ◆ A rendszer állítsa elő a kulcsszavak online indexét.
- ◆ A kereséseket lehessen finomítani.

Szemponatok a programcsomagok rangsorolásához

- ◆ Nagyon fontos a rendszer hordozhatósága (portabilitása), vagyis hogy egyik géptípusról a másikra áttelepíthető legyen. Ez sok tényezőtől függ, köztük az operációs rendszertől, a mikroprocesszortól stb.
- ◆ Használ-e a rendszer igazi tezaurust a szokásos funkciókkal (szinonimák, generikus és specifikus fogalmak, rokon fogalmak kezelése)?
- ◆ Van-e mezőtípus szerint ellenőrzött adatbevitel (dátum, numerikus mező, alfabetikus mező stb. megkülönböztetése)?

MicroUse: a könyvtárak és információs központok mikroszámítógép-alkalmazásainak adatbázisa

A mikrogepek és alkalmazásaik gomba módra szaporodnak, a szakirodalom nem tud velük lépést tartani. A terep áttekintése végett a MicroUse adatbázis Bostonban, részben az OCLC (Online Computer Library Center) támogatásával jött létre. Az a célja, hogy naprakész információt szolgáltatson bármilyen típusú könyvtár és információs központ bármilyen típusú mikrogép-alkalmazásairól. A dBASE II relációs adatbázis-kezelő rendszer (ABKR) felhasználásával készült, 10 Mbájtos beépített kemény lemezes IBM XT-n működik.

A MicroUse céljából következik, hogy az adatbázisban mind a szoftverekre és mikrogépekre vonatkozó információknak, mind az alkalmazó könyvtárakra és információs központokra vonatkozó adatoknak szerepelniük kell. Valamennyi gépnek és szoftvernek több alkalmazása lehet, egy intézmény többféle gépet és többféle szoftvert használhat, ugyanaz az alkalmazás több könyvtárban is megtalálható. Az adatok ismételt tárolásának elkerülése végett több adatállomány relációs keresésre alkalmas ABKR-re volt szükség. A választás a dBASE II-re esett.

- ◆ A francia felhasználóknak megfelel az angol nyelvű programcsomag, de a francia nyelvű rendszerint előnyösebb.
- ◆ A kezelési utasítás legyen világos, teljes, pontos (és francia nyelvű).
- ◆ A távadatviteli modulok megnyitják az utat a nagy online adatbázisokból gépi hordozóra való adatátvitel számára.
- ◆ Hatékony kiegészítő eszköz a szöveges keresés (adott karaktorsor előfordulásának vizsgálata).
- ◆ Figyelembe kell venni a rendszer árát és a kereskedelem nyújtotta karbantartási szolgáltatásokat.

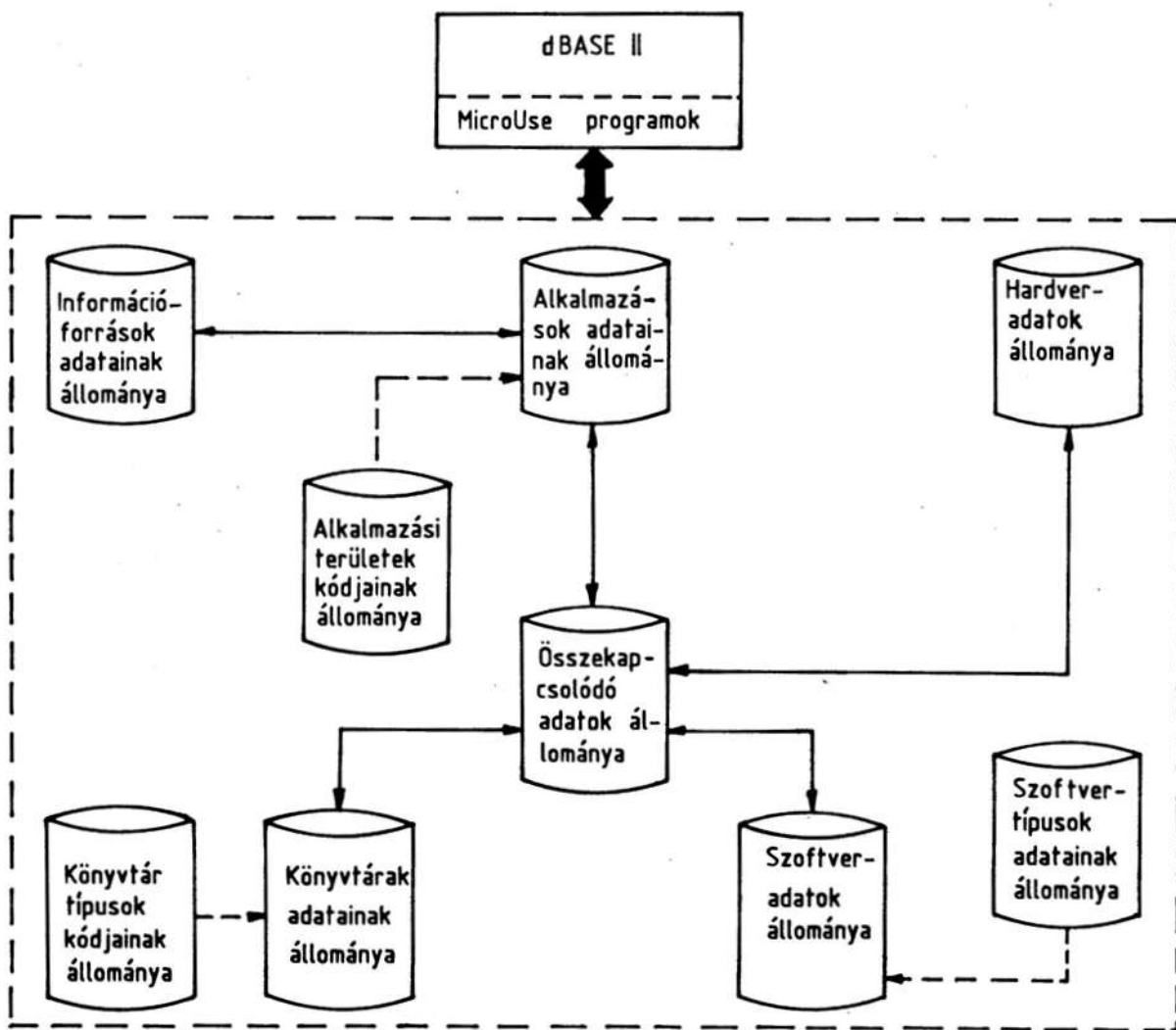
/BERTRAND, R. —HENRIOT, E.: *An overview of information retrieval software for microcomputers in France.* = *Program*, 19. köt. 3. sz. 1985. p. 243–250./

(Szöllösy Éva)

A dBASE II kis és közepes adatbázisokat kezel. Erős és rugalmas: az adatbázisban 65 535 rekord, rekordonként 32 mező, mezőnként 254 karakter szerepelhet (ezek a maximális értékek), s lehetővé teszi, hogy bármikor 16 adatállományhoz lehessen hozzáférni. A mindenkor adott alkalmazás sajátos igényeinek kielégítésére a felhasználó kiegészítő programokat írhat BASIC-szerű dBASE nyelven.

A MicroUse öt fő adatállományból áll (1. ábra):

1. a *hardveradatok* állománya (a mikrogépmodell neve, gyártója, a mikroprocesszor, a szóhossz, a memóriaméret, az operációs rendszer, az ár)
2. a *szoftveradatok* állománya (a szoftver neve, készítőjének neve és címe, a szoftver típusa, menüvezérlésű-e vagy sem; a programnyelv, az ár)
3. az *alkalmazások* adatainak állománya (a mikrogépmodell neve, a szoftver neve, az alkalmazási terület, az alkalmazás rövid leírása maximum 292 karakterrel)
4. a *könyvtárak* adatainak állománya (a könyvtár neve, típusa, címe, mérete, az információt nyújtó munkatárs neve)

1. ábra A MicroUse rendszer felépítése

5. az összekapcsoló adatok állománya
(az alkalmazásrekord száma, a könyvtár kódja, a mikrogépmodell neve, a szoftver neve)
Fő funkciója az előbbi négy adatállomány összekapcsolása.

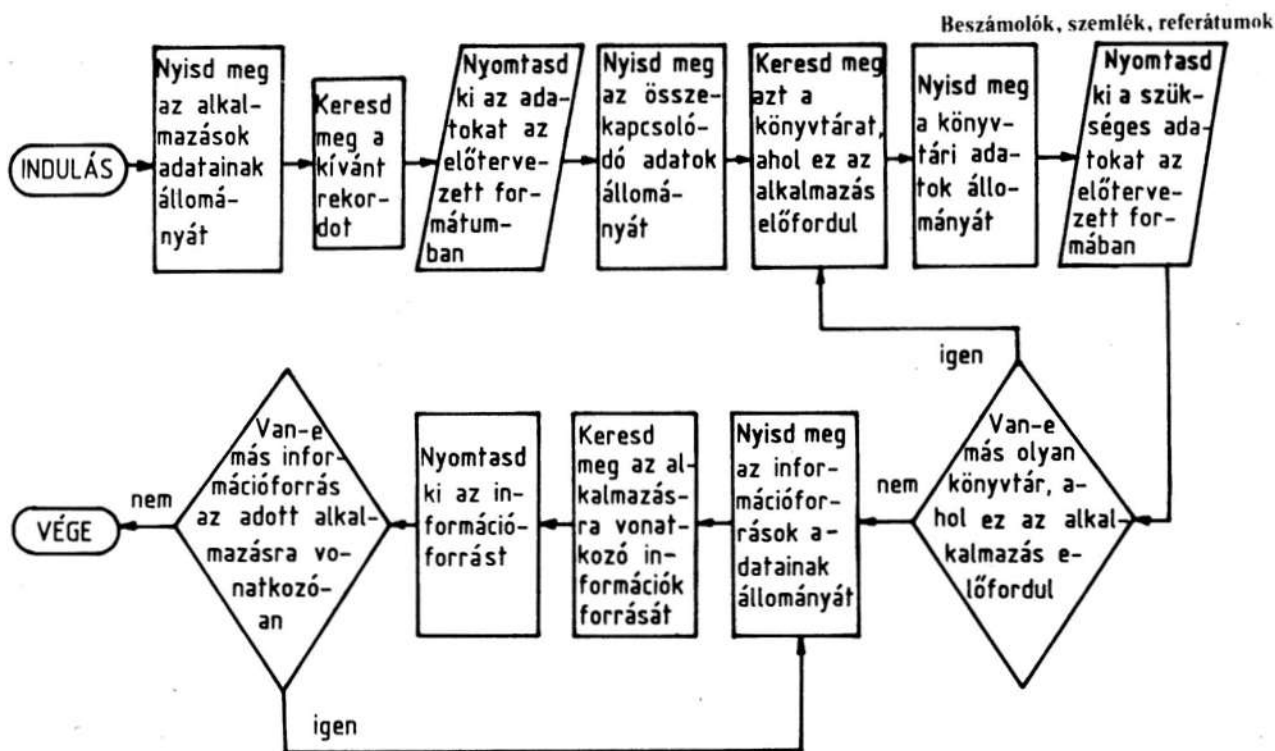
A fő adatállományokhoz segéd-adatállományok kapcsolódnak. Az alkalmazások adatainak állományához kapcsolódik az alkalmazási területek kódjainak és az alkalmazásra vonatkozó információk forrásainak nyilvántartása. A szoftveradatok állományához a szoftvertípusok kódjainak nyilvántartása, a könyvtárak adatainak állományához a könyvtártípusok kódjainak nyilvántartása csatlakozik.

Példák a nyilvántartott alkalmazási területekre: szerzeményezés, kölcsönzés, katalogizálás, online keresés (távoli adatbázisban), tájékoztatás, könyvtárközi kölcsönzés, indexelés (tartalmi feltárás, osztályozás), állomány-ellenőrzés stb.

Példák a nyilvántartott szoftvertípusokra: kommunikációs, ABKR, grafikus, statisztikai, szövegszerkesztő, könyvtári – ez utóbbin belül: szerzeményezési, katalogizálási, integrált, információkereső stb.

Példák a nyilvántartott könyvtártípusokra: közművelődési, iskolai, szakkönyvtár stb., ill. társadalomtudományi, jogi, orvosi, tudományos-műszaki, általános stb.

A MicroUse fő műveletei: új rekord bevitele, a rekordok karbantartása, a rekordok megjelenítése és a keresés. Minden művelet több részműveletben valósul meg; például új rekord bevitelének a menüje: 1. teljes rekord bevitele, 2. csak könyvtár- adatok bevitele, 3. csak hardveradatok bevitele, 4. csak szoftveradatok bevitele, 5. csak alkalmazás- adatok bevitele, 6. kódok keresése, 7. visszatérés a főmenübe.

2. ábra Egy alkalmazásrekord kinyomtatásának folyamatábrája

A MicroUse készítői a dBASE II-t több mint 50 saját fejlesztésű programmal egészítették ki, hogy a rendszer menüvezérlésű és használóorientált legyen. Ezek a programok teszik lehetővé, hogy az adatok akár a képernyőn, akár nyomtatásban célszerű és kellemes formában jelenjenek meg; ugyanazok az adatok több különböző formában is megjeleníthetők. A saját programoknak, főként a velük megvalósított menütechnikának köszönhetően a rendszer kezelőjének nem kell ismernie a dBASE II parancsokat. A saját programok koordinálják a különböző adatállományokban lévő összetartozó adatokat.

Több adatállományos szerkezetben szinte minden művelet több adatállományt érint. Például egy adott alkalmazás rekordjának szabványos kinyomtatása nagyon egyszerű művelet. Mégis – mint a 2. ábra mutatja – több adatállománnyal kell dolgozni. Ez a folyamatábra jól szemlélteti, hogy egy általános célú ABKR módosítások és kiegészítések nélkül aligha képes a MicroUse lehetőségeit nyújtani.

A mezők bármilyen kombinációjával lehet keresni az egyes adatállományokon belül, ezek az ún. egyszerű keresések. Ha a keresés több adatállományt érint, relációs keresésről beszélünk. Ekkor először megkapjuk az egyes adatállományokra vo-

natkozó eredményeket külön-külön, végül az egész keresés, a kombináció eredményét. Az egyszerű keresések és a korlátozott keresések (amelyek csak a négy fő adatállomány leggyakrabban használt mezőit érintik) nagyon gyorsak, az átlagos válaszidő 10 s alatt van. A bonyolult keresések, amelyekben ritkán keresett mezők fordulnak elő, lassúak, még 1 percnél is tovább tarthatnak.

Mivel a MicroUse adatbázisának relevanciája és aktualitása – természetesen – a szakmából érkező információktól függ, a cikk függeléke egy adatlap, amelyen az olvasó munkahelyén található mikrogépes alkalmazásokról kérnek adatokat. (A cikk bőséges és hasznos szemléltető anyagot közöl, elsősorban képernyőfotókat és a képernyőtartalmak kinyomtatott megfelelőit. – A szerk.)

CHEN, Ch. – WANG, X.: *MicroUse: The database on microcomputer application in libraries and information centers.* = *Microcomputers for Information Management*, 1. köt. 1. sz. 1984. p. 39–56./

(Szöllősy Éva)